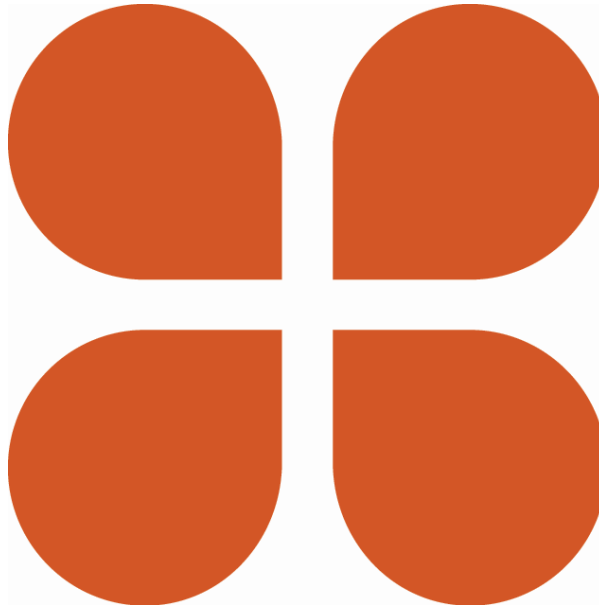

Riksintressen för kulturmiljövården

– Jämtlands län (Z)

Områden av riksintresse för kulturmiljövården i Jämtlands län (Z) enligt 3 kap 6 § miljöbalken

BERGS KOMMUN	4
Storsjöbygden [Z 25] (delen i Bergs, Hackås, Myssjö och Ovikens sn:r)	4
Oviksfjällens fäbodområde [Z 45] (Berg, Myssjö och Ovikens snr)	4
Kroktjärnvallen (Bartjan) [Z 46] (Ovikens sn)	4
Kläppen [Z 48] (Storsjö sn)	5
Klövsjö by och fäbodar [Z 49] (Klövsjö sn)	5
BRÄCKE KOMMUN	5
Idsjön [Z 41] (Nyhems sn)	5
Håsjö gamla kyrka [Z 43] (Håsjö sn)	5
Revsunds kyrkomiljö [Z 44] (Revsunds sn)	6
HÄRJEDALENS KOMMUN	6
Hamravallen [Z 50] (Ljusnedals och Tännäs snr)	6
Östersjön [Z 51] (Tännäs sn)	6
Övre Ljusnandalen [Z 52] (Ljusnedals sn)	6
Ruändan [Z 53] (Hede och Ljusnedals snr)	7
Myskelåsen [Z 55] (Tännäs sn)	7
Högvålen [Z 56] (Tännäs sn)	7
Långå [Z 57] (Hede sn)	7
Sörvattenvallarna [Z 58] (Linsells sn)	8
Vikarsjösystemet [Z 59] (Hede, Linsells och Vemdals snr)	8
Remmet [Z 60] (Svegs sn)	8
Duvberg - Överberg - Ytterberg [Z 61] (Svegs sn)	8
Älvros [Z 62] (Älvros sn)	9
Lillhårdals kyrkby och fäbodområde [Z 63] (Lillhårdals sn)	9
Tännäs [Z 65] (Tännäs sn)	9
KROKOMS KOMMUN	10
Bågavattnet - Vinklumpen [Z 19] (Hotagens sn)	10
Ålviken [Z 20] (Laxsjö sn)	10
Skärvången [Z 21] (Laxsjö sn)	10
Gärde [Z 22] (Offerdals sn)	10
Offerdalsbygden [Z 23] (Offerdals sn)	11
Nedre Långan [Z 24] (delen i Aspås sn)	11
Storsjöbygden [Z 25] (delen i Alsens, Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås sn:r)	11
RAGUNDA KOMMUN	12
Skyttmon - Ammerån [Z 15] (Borgvattnets, Ragunda och Stuguns sn:r)	12
Indalsälven i Östjämtland [Z 16] (Fors och Ragunda sn:r)	12
Strånäset [Z 17] (Stuguns sn)	12
Bomsund [Z 18] (Stuguns sn)	13
STRÖMSUNDS KOMMUN	13
Hamptjärn [Z 1] (Frostvikens sn)	13
Maskien [Z 2] (Frostvikens sn)	13
Leipikvattnet [Z 3] (Frostvikens sn)	13
Ankarede [Z 4] (Frostvikens sn)	13
Uretjukke [Z 5] (Frostvikens sn)	14
Sör-Blåsjön [Z 6] (Frostvikens sn)	14
Väktarmon [Z 7] (Frostvikens sn)	14
Vikens kapell [Z 8] (Frostvikens sn)	14
Svaningen [Z 9] (Frostvikens sn)	14
Alanäs kyrka [Z 10] (Alanäs sn)	15

Hotingsjön [Z 11] (Tåsjö sn)	15
Russfjärden - Hallviken [Z 13] (Hammerdals och Ströms sn)	15
Fångsjön [Z 14] (Ströms sn)	15
ÅRE KOMMUN	16
Storsjöbygden [Z 25] (delen i Hallens, Marby och Mattmars sn:r)	16
Björkede [Z 26] (Kalls sn)	16
Kallbygden [Z 28] (Kalls sn)	16
Skalstugevägen [Z 29] (Åre sn)	17
Ånnsjön [Z 30] (Åre sn)	17
Undersåker [Z 31] (Undersåkers sn)	17
Åre [Z 32] (Åre sn)	17
Forsa - Duved [Z 33] (Åre sn) Hävt 2024-02-09	18
Huså [Z 34] (Kalls sn)	18
Fröå [Z 35] (Åre sn)	18
Ottsjö [Z 36] (Undersåkers sn)	18
ÖSTERSUNDS KOMMUN	19
Nedre Långan [Z 24] (delen i Lits sn)	19
Storsjöbygden [Z 25] (delen i Frösö, Brunflo, Lockne, Norderön, Näs, Sunne och Östersunds snr)	19
Östersund [Z 27] ()	20
Hårkan [Z 37] (Häggenås och Lits sn:r)	20
Trångbodarna - Nästån - Noret [Z 38] (Häggenås sn)	20
Österåsen [Z 39] (Häggenås sn)	20
Kyrkås - Lungre [Z 40] (Kyrkås sn)	21

BERGS KOMMUN

Storsjöbygden [Z 25] (delen i Bergs, Hackås, Myssjö och Ovikens sn:r)

Motivering:

Centralbygd i kambrosilurområdet kring Storsjön, med förhistorisk bruks- och bosättningskontinuitet med ett tiotal mindre lokalbygder, sedermera *sockencentra* med kyrkor och ursprungliga gårds- och bylägen, några med bevarade sakrala bebyggelsenamn som Hov och Vi men även gudsnamnen Frö och Njärd som tillskrivs öarna Frösön och Norderön. (*Lågteknisk järnframställningsmiljö, Skansmiljö, Fäbodmiljö, Kvarnmiljö, Förindustriell produktionsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Öppet jordbrukslandskap med *radbyar* och äldre gårdar med 1800-talsgården som dominerande gårdstyp på höjd- och slutningslägen med vida utblickar, medeltida kyrkor med bevarad karaktär i Hackås, ombyggda dito i Myssjö och Oviken, 1700-talskyrka i Berg och en tidig 1900-talskyrka i Oviken. Bland skilda delmiljöer märks i Oviken *kyrkomiljön* med prästgård, kyrkstallar, folkskola och rester av en skans från 1600-talet samt gravhögar. I *bymiljöerna* Botåsen, Hällne, Dillne och Norr-Side välhållna gårdar och *torp*, rester av kalkugnar och järnframställningsplatser. I Hackås märks kulturlandskapet längs Storsjöns strand med ett 70-tal spridda gravhögar, ödesbölet Sollsta, kyrkomiljön med prästgård, kyrkstallar och f.d. arrendegård samt välhållna gårdar. I Myssjö märks kyrkomiljön med prästgård, kyrkstallar, *ödekyrkogård* och folkskola samt rika lämningar av slaggförekomster från lågteknisk järnframställning, i byarna Funäs och Hallom välhållna gårdar samt i Hovermo ett gårdskraftverk, kvarn, såg och magasin. I Berg märks miljön kring Hoverberget med kyrkomiljö med prästgård och f.d. arrendegård, välhållna byar och gårdar samt järnåldergravar, fångstgropar och järnframställningsplatser, i byn Västerskucku välhållna gårdar, i Kvissle en rik *fornlämningsmiljö* med stenåldersboplatser, fångstgropssystem och järnframställningsplatser samt i Eisåsen ett ödesböle. Ovikens fäbodområde innehåller ett 30-tal fäbodan med byggnader från 1700- och 1800-talen tillhöriga gårdar i Oviken, Myssjö, Näs m.fl. Området berör även Krokoms, Åre och Östersunds kommuner.

Oviksfjällens fäbodområde [Z 45] (Berg, Myssjö och Ovikens snr)

Motivering:

Fäbodmiljö i det vidsträckta skogs- och myrlandet mellan Storsjöbygden och Oviksfjällen med ett 30-tal fäbodställen för gårdarna i byarna på båda sidor om Storsjöns södra del.

Uttryck för riksintresset:

Öppna vallar med ofärgade, timrade byggnader som bustugor, ladugårdar, kokhus, härbren, källare och lador. Gamla buföringsvägar från byarna och mellan fäbodställen. Östra Arådalen och Långbodarna fortfarande i drift.

I området ingår även:

Arådalen fjällstation, en av de äldsta i länet. Ödesbölet Taksbacken i områdets östra del.

Kroktjärnvallen (Bartjan) [Z 46] (Ovikens sn)

Motivering:

Samisk kulturmiljö och viste med lång kontinuitet, fortfarande i bruk.

Uttryck för riksintresset:

Sommarviste för Tossåsens sameby med kåtor, förrådsbyggnader och rengården av olika utföranden

och åldrar. I och i nära anslutning till det nuvarande vistet finns flera äldre samiska lämningar som kåtatomter, förvaringsgropar och renvallar.

Kläppen [Z 48] (Storsjö sn)

Motivering:

Nybygge i lågfjällsterrängen på Lövkläppens sydöstsluttning.

Uttryck för riksintresset:

Två kompletta gårdar i väglöst land med boningshus, ladugård, stall, förrådsbyggnader och lador i omålat timmer omgivna av vidsträckta myrmarker.

Klövsjö by och fäbodan [Z 49] (Klövsjö sn)

Motivering:

Odlingslandskap med en stor jordbruksby i västsluttningen ned mot Klövsjön och med omgivande *fäbodmiljöer* på skogshöjderna och i lågfjällsterrängen runt sjön. (*Bymiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Öppen odlingsmark med många kringbyggda gårdar och timrade byggnader från 1500-talet och framåt, det finaste exemplet är den helt fyrbyggda Tomtangården. Klövsjö kyrka från 1795. Kringbyn ligger ett 40-tal fäbodan varav omkring 20 ännu är i bruk, några av dessa är de enda i landet som fortfarande använder tvåfäbodsystem.

I området ingår även:

Fornlämningsmiljöer kring Klövsjön med fångstboplatser, fångstgropar och lågtekniska järnframställningsplatser.

BRÄCKE KOMMUN

Idsjön [Z 41] (Nyhems sn)

Motivering:

A. *Fångstmiljö* vid Idsjön längs Gimåns vattensystem med fångstboplatser, fångstgropar och insjögravar.

B. Fasta fångstanordningar för sikfiske vid Vakten vid Gimåns inlopp till Idsjön med brukningskontinuitet från medeltid in i vår tid. (*Fasta fisken*).

Uttryck för riksintresset:

A. Vid Idsjön ligger två s.k. insjögravfält från järnåldern, ett med åtta stensättningar vid Klevsand i norra delen av sjön, det andra med tre till fyra rösen på Svartnäsudden i sjöns sydvästra del. Runt sjön finns även ett tiotal strandbundna fångstboplatser samt en fångstgropslokal.

B. Fasta fångstanordningar för s.k. vaktfiske av lekande sik, bestående av sju stenistor sammanbundna med en brygga av grova plankor samt stenvallar, s.k. rusmurar.

Håsjö gamla kyrka [Z 43] (Håsjö sn)

Motivering:

Kyrkby i östra Jämtlands *skogsbygd* med kontinuitet från medeltiden och med länets enda bevarade

kyrka från 1600-talet.

Uttryck för riksintresset:

Liten träkyrka från 1684 uppförd på medeltida kyrkplats med bevarad 1600-talsinteriör och klockstapel byggd av Pål Persson 1779, prästgård, sockenstuga och byggnader i Valla by från 1800-talet.

I området ingår även:

Håsjö stationsbyggnad från 1882, uppförd då Norra stambanan drogs genom bygden nära Singsjön.

Revsunds kyrkomiljö [Z 44] (Revsunds sn)

Motivering:

Sockencentrum i strategiskt sjöläge i mellanbygd på ett näs, med kontinuitet från tidig medeltid.

Uttryck för riksintresset:

Kyrka från 1876 på platsen för en riven medeltidskyrka, kyrkogård och vid sundet i Revsundssjön brofästen till den gamla bron. I anslutning till kyrkan 15 kyrkstallar, sockenstuga, prästgård, bryggstuga, härbre och lada, samtliga byggnader från 1800-talet.

I området ingår även:

Rester av en försvarsanläggning, anlagd 1644 strax innan Jämtland blev svenskt territorium.

HÄRJEDALENS KOMMUN

Hamravallen [Z 50] (Ljusnedals och Tännäs snr)

Motivering:

Fornlämningssmiljö med bl.a. gravhögar högt belägna på fäbodvallen Hamravallen på Hamrafjällets sydsluttning.

Uttryck för riksintresset:

Sju gravhögar med kantränna från yngre järnålder samt ett två kilometer långt fångstgropssystem som löper tvärs över dalgången öster om Hamravallen.

Östersjön [Z 51] (Tännäs sn)

Motivering:

Fångstmiljö med lämningar längs den fjällnära Östersjöns stränder i Tännåns dalgång.

Uttryck för riksintresset:

Ett tiotal strandbundna fångstboplatser samt femton skärvstensförekomster.

Övre Ljusnandalen [Z 52] (Ljusnedals sn)

Motivering:

Fjällnära *älvdalsbygd* i övre Ljusnandalen bestående av *bruksmiljö* vid Ljusnedal, *torplandskap*, *bymiljö* och fäbodar längs Ljusnan, *fäbodmiljö* vid Mittåkläppen, *fornlämningssmiljöer* samt *samisk kulturmiljö*. (*Forn- och medeltida vägmiljö, Kapellmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Lämningar efter Ljusnedals koppar- och järnbruk samt *gruvlämningar*. Dagens arrendelägenheter i Ljusnedal och vid Bruksvallarna har sitt ursprung i de tidigare brukstorpen. Bymiljö vid Flon. Ett

flertal fäbodvallar varav några fortfarande i drift, dels tillhörande byarna Funäsdalen och Flon på västra sidan av Ljusnan, dels tillhörande Bruksvallarna vid Mittåkläppen. Ljusnedals kapell från 1796. Boplatslämningar, bl.a. ödesbölet Hedningsgårdet och vikingatida/medeltida samisk boplatz och flatmarksgravfält med ett 20-tal skelettgravar vid Vivallen. Kåatomter på fjällslutningarna väster om Ramundberget. Gravhögar från yngre järnåldern, både ensamma och i grupper, varav flera ligger på fjällslutningarna nära trädgränsen. Flera fångstgropar och fångstgropssystem korsar dalgången. Medeltida pilgrimsled.

Ruändan [Z 53] (Hede och Ljusnedals snr)

Motivering:

Hällbildsmiljö med en av Sveriges största och figurrikaste hällmålningsslokaler, belägen på en lodrät bergvägg högt uppe på lågfjället Flatruets östra sida med vidsträckt utsikt över landskapet.

(Fångstmiljö, Kognitiv miljö).

Uttryck för riksintresset:

Hällmålningsslokalen består av ett 20-tal figurer föreställande bl.a. älg, ren, björn och människa. Inom miljön finns även sju fångstgropsslokaler samt de sägenomspunna naturformationerna Evagraven och Fiskhålsgraven.

I området ingår även:

Fäbodvallen Ruvallen med i huvudsak ursprungligt byggnadsbestånd.

Mysselåsen [Z 55] (Tännäs sn)

Motivering:

Ensamgård med delvis äldre byggnadsbestånd i lågfjällsmiljö vid sjön västra Vattnan.

Uttryck för riksintresset:

Gården var 1845 torp under Tännäs kyrkby, men inköptes av staten 1888. Byggnader från olika tidsepoker, bl.a. en lada från 1791, smedja, bakstuga, loftbod och sommarladugårdar från 1800-talet samt även renoverade och moderna byggnader.

Högvålen [Z 56] (Tännäs sn)

Motivering:

Fjällby med ett tiotal gårdar som är höglänt belägen i platålandskapet nordväst om Kölsjöfjället. *(Bymiljö).*

Uttryck för riksintresset:

Ursprungligen nybygge från 1700-talets slut. Omfattande myrodlingar och det framväxande skogsbruket möjliggjorde en bebyggelseexpansion i början av 1900-talet. Byggnadsbestånd från i första hand 1900-talets början.

Långå [Z 57] (Hede sn)

Motivering:

Älvdalsbygd med byar med talrika inslag av 1700- och 1800-talsbebyggelse i Långå by. *(Bymiljö).*

Uttryck för riksintresset:

Byn Långå, längs den gamla kommunikationsleden genom Härjedalen, med ett stort antal boningshus och ekonomibygnader från 17-1800-talet på gårdarna och i odlingsmarken, f.d.

gästgiverier.

I området ingår även:

Långå skans, med kraftiga vallar i stjärnform, uppförd intill Långå by på Ljusnans norra strand 1644.

Sörvattenvallarna [Z 58] (Linsells sn)

Motivering:

Fäbodmiljö i fjällbygd med fyra fäbodvallar kring en öppen täkt.

Uttryck för riksintresset:

Bebyggelsen är i huvudsak från 1800-talet med tätt liggande gårdsbyggnader kring de fyra tunen och gärdesgårdar och lador på den hävdade täkten. Fäboden är fortfarande i drift.

Vikarsjösystemet [Z 59] (Hede, Linsells och Vemdalens snr)

Motivering:

Fångstmiljö vid Vikarsjösystemet, med ett rikt och varierat fornlämningsbestånd som visar på kontinuitet från stenålder till tidig medeltid.

Uttryck för riksintresset:

Miljön utgörs av över 100 fångstboplatser, ca 150 fångstgropar samt 11 stensättningar, s.k. insjögravar.

Remmet [Z 60] (Svegs sn)

Motivering:

Bymiljö med många äldre timrade byggnader som domineras av två gårdar från 1700- och 1800-talen.

Uttryck för riksintresset:

Vallgården är en fyrbyggd gård från 1800-talet med envåning mangårdsbyggnad och en komplett uppsättning ekonomibyggnader. Gammel-Remsgårdens byggnader är i huvudsak från 1700-talet och mangårdsbyggnaden i en våning har mycket välbevarade interiörer. Flera enskilda timmerbyggnader på de andra gårdarna i den lilla byn som omges av vidsträckta skogs- och myrmarker.

I området ingår även:

Lågteknisk järnframställningsplats från 16-1700-tal, med blästerugn, slaggarv och fällsten.

Duvberg - Överberg - Ytterberg [Z 61] (Svegs sn)

Motivering:

Bymiljöer med tre höjdlägesbyar på var sitt berg som omges av skogs- och myrmarker.

Uttryck för riksintresset:

Byn Duvberg från 1600-talet är en liten by i brant lidläge med mycket begränsad inägomark och ett stort antal timrade byggnader från 1700- och 1800-talen. Ytterberg och Överberg är stora byar med rötter i medeltid där flertalet av gårdarna ligger på bergens sydvästsluttningar och har rika inslag av timrade byggnader från 1600-1800-talen kring tunen och i inägomarken. Omkring och mellan byarna ligger skogs- och myrmarken som varit bas för bete och slätter, virkesanskaffning, järnframställning och andra utmarksnäringar.

Älvros [Z 62] (Älvros sn)

Motivering:

Kyrkby i utsträckt strandläge på odlingsmark vid Ljusnan, med kontinuitet från medeltiden och med kyrkor från 1500-talet respektive 1800-talet samt äldre gårdar. På utmarksområdenas skogs- och myrmarker fäbodvallar samt koncentrationer av lågtekniska järnframställningsplatser från myrjärnshanteringen med dateringar från senmedeltid och nyare tid. (*Lågteknisk järnframställningsmiljö, Fäbodmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Medeltida kyrka från 1570-80-talet med klockstapel, sockenstuga och f d prästgård, ny kyrka från 1886, äldre gårdar med byggnader från 1600-, 1700- och 1800-talen samt fäbodar med byggnader från samma tid bl.a. i Västremmen. Lågtekniska järnframställningsplatser med blästerugnar, slagvarp och platser för vattendrivna hammare.

I området ingår även:

Forntida fångstmiljöer med fångstgropssystem och enstaka fångstgropar.

Lillhärdals kyrkby och fäbodområde [Z 63] (Lillhärdals sn)

Motivering:

Sockencentrum där kyrkbyn och byn Sunnanå har talrika inslag av bevarad timrad bebyggelse samt i väster den stora *fäbodmiljön* och *fornlämningsmiljöer* med lämningar efter äldre tider utmarksbruk. (*Fäbodmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Kyrka från 1770-talet och den helt bevarade, fyrbyggda gården Högen i kyrkbyn. Flera gårdsbildningar av 1700- och 1800-talskaraktär och ett öppet *odlingslandskap* i kyrkbyn på Härjåns norra sida och i Sunnanå på södra sidan som båda skiftades så sent som på 1910-talet. I skogs- och myrmarkerna väster om kyrkbyn finns ett trettiotal fäbodar, varav några fortfarande i drift samt talrika spår efter äldre tiders utmarksbruk som fångstgropar och lågtekniska järnframställningsplatser. Vid LövnäsvalLEN finns lämningar efter vikingatida bosättning med bl.a. en stor skärvstenshög.

I området ingår även:

Vid Härjån 10 km väster om kyrkbyn finns lämningar efter den timrade försvarsanläggningen Hamre skans från 1788.

Tännäs [Z 65] (Tännäs sn)

Motivering:

Sockencentrum i *fjällbygd* på sydsluttningarna mellan Tännån och Tomtberget.

Uttryck för riksintresset:

Tännäs kyrka från 1672 är landets högst belägna kyrka. Gårdarna, med bebyggelse från 1800- och 1900-talen, har utnyttjat de goda växtbetingelserna på bergets sydsida för odlingar och potatisåkrar i starkt slutningsläge samt skogs- och myrmarkerna i den vidsträckta förfjällsterrängen för bete och slätter.

KROKOMS KOMMUN

Bågavattnet - Vinklumpen [Z 19] (Hotagens sn)

Motivering:

Småbruk (fjällägenhet), viste och fäboddar i lågfjällsterräng, som visar olika typer av resursutnyttjande inom ett begränsat geografiskt område. (*Vistemiljö, Fäbodmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Bågavattnet är ett levande fjälljordbruk med delvis moderniserad bebyggelse och i huvudsak traditionell markanvändning med bl.a. omfattande skogsbete. Höst- och vårvistet Vinklumpen med både yngre och äldre traditionella samiska byggnader används även idag. Fäbodvallen Myrbodarna hävdas fortfarande och har flera äldre byggnader.

Ålviken [Z 20] (Laxsjö sn)

Motivering:

Småbruk (nybygge) från omkring år 1800, ensligt beläget vid Foskvattsåns utlopp i sjön Hotagen.

Uttryck för riksintresset:

Gården "Ornäset" med en komplett uppsättning gårdsbyggnader från tiden 1800-1940, vattendriven kvarn, såg, spånklyv och elkraftverk.

I området ingår även:

Fångstboplatser vid Hotagens strand och ett fångstgropssystem längs Foskvattsån.

Skärvången [Z 21] (Laxsjö sn)

Motivering:

A. *Fångstmiljö* runt Skärvångssjön med två *hällbildsmiljöer*, fångstboplatser samt fångstgropar.

B. *Nybygge*, från slutet av 1700-talet, i *skogsbygd* där flertalet av de äldre gårdarna ligger högt under ett sydväxtberg med odlingsmarken i den branta sluttningen ned mot Skärvångssjön.

Uttryck för riksintresset:

A. Två *hällbildsmiljöer*, dels en vid Brattberget med en älgfigur, människo- och skeppsfigurer, dels en vid Hällberget bestående av sju figurgrupper med djur- och människofigurer samt några fragmentariska figurer. Längs sjöns östra strand finns ett flertal strandbundna boplatser samt fångstgropslokaler.

B. Talrika inslag av timmerbebyggelse från 17-1800-talen på gårdarna, lador och odlingsrösen i odlingsmarken.

Gärde [Z 22] (Offerdals sn)

Motivering:

Hällbildsmiljö bestående av hällristningar i olika stilar på berghällar i och intill Gärdesån.

Uttryck för riksintresset:

I hällristningslokalen ingår dels några naturalistiskt konturtecknade älgfigurer i naturlig storlek, dels älgfigurer av en helt annan karaktär, schematiserade och mycket mindre. Ett motiv utgörs av tio fotspår av människa som leder fram till en älgfigur, strax bredvid finns naturalistiska spårstämplor av älg inhuggna i klippan.

I området ingår även:

Två äldre gårdar med 1800-talsbebyggelse.

Offerdalsbygden [Z 23] (Offerdals sn)

Motivering:

Kuperat odlingslandskap med *sockencentrum* i en bygd med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet där byarna ligger tätt i karaktäristiska höjdlägen med åkermarken i sydsluttningar. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Offerdals medeltidskyrka med nuvarande utformning från 1760-talet, prästgård, järnåldersgrav vid kyrkan där åkermarken är den samma som inägomarken under 1600-talet, talrika inslag av bebyggelse från 17-1800-talen. Ödesbölen i utkanten av flera av byarna.

Nedre Långan [Z 24] (delen i Aspås sn)

Motivering:

Fångstmiljö av stort vetenskapligt värde i skogslandet längs nedre delen av älven Långan och dess biflöden Åkerån och Gysån, samtliga biflöden till Indalsälven.

Uttryck för riksintresset:

Miljön utgörs av drygt 50 fångstboplatser, skärvstenförekomster samt flera boplatsvallar. Här finns även en av landets största koncentrationer av fångstgropar, närmare 300 stycken, varav de flesta ingår i kilometerlånga fångstgropssystem. I området finns även två lokaler med lämningar efter lågteknisk järnframställning. Området berör även Östersunds kommun.

I området ingår även:

Kraftverk och flottningslämningar. Långfors bygdekraftverk från 1918.

Storsjöbygden [Z 25] (delen i Alsens, Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås sn:r)

Motivering:

Centralbygd i kambrosilurområdet kring Storsjön, med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet med ett tiotal mindre lokalbygder, sedermera *sockencentra* med kyrkor och ursprungliga gårds- och bylägen, några med bevarade sakrala bebyggelsenamn som Hov och Vi men även gudsnamnen Frö och Njärd som tillskrivs öarna Frösön och Norderön. (*Fornlämningsmiljö, Borgmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Öppet jordbrukslandskap med *radbyar* och äldre gårdar med 1800-talsgården som dominerande gårdstyp på höjd- och sluttningslägen med vida utblickar samt medeltida kyrkplatser i Alsen, Näskott, Rödön och Sunne, idag med kyrkobyggnader från 1800-talet. Bland skilda delmiljöer märks den centrala delen Rödö kyrka - Sundslägden med *kyrkmiljö* omfattande kyrkstallar, kyrkhärbre, prästgård och f.d. arrendegård, Sundslägden vid Rödösundet med den medeltida borgkullen Tidbrandsholm och järnåldersgravar, vid Undromskogen järnåldersgravar och husgrunder samt välhållna byar och gårdar i vike, Österkälen, Huvulsviken samt utmed den gamla byvägen Kroksgård - Säter. I Alsen märks den fornlämningsrika bygden utmed Alsensjön med kyrkomiljö omfattande prästgård och välhållna gårdar, vid Glösa hällristningar och fångstgropssystem, i Svedäng ett ödesböle samt i övrigt två ödesbölen i Sjöböle resp Kårbacken och välhållna byar, gårdar och torp i Finnsäter, Mo, Långsved, Valne och Ede-Rönningberg. I Näskott

märks en kyrkomiljö med kyrkstallar och välhållen gård samt i övrigt välhållna gårdar i Tullus och Faxnålden som även innehåller stenåldersboplatser, gravhögar, fångstgropar och ödesböle. I Ås märks kyrkomiljön samt miljöer med välhållna byar och gårdar i Gärde-Backen-Dille och Rösta-Sem. Området berör även Åre, Östersunds och Bergs kommuner.

RAGUNDA KOMMUN

Skyttmon - Ammerån [Z 15] (Borgvattnets, Ragunda och Stuguns sn:r)

Motivering:

A. *Skogsbygd* som tydligt avspeglar gårdarnas ökande välstånd under 1800-talets sista decennier, grundade på bibehållna, stora skogsinnehav. (*Gårdsmiljö*).

B. *Fångstmiljö* längs den oregerade Ammeråns stränder.

Uttryck för riksintresset:

A. Stora gårdar på den begränsade men välhävde inägomarken med timmerbyggnader från tidigt 1800-tal, påkostade boningshus, stall och ladugårdar från 1880-1910-tal, samfällt ägd såg- och kvarn, f d skola.

B. Ett sextiotal fångstboplatser koncentrerade till sandiga uddar och stränder utmed Ammerån samt fångstgropar och fångstgropssystem.

Indalsälven i Östjämtland [Z 16] (Fors och Ragunda sn:r)

Motivering:

Älvdalsbygd med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, idag huvudsakligen präglad av laga skiftet, 1900-talets hemmansklyvningar och, nedströms Hammarstrand, av Ragundasjöns tömning 1796. *Sockencentrum* vid Ragunda medeltidskyrka och nya kyrka. *Kraftverksmiljöer* och *stationssamhälle*. (*Bymiljö, Kognitivt landskap*).

Uttryck för riksintresset:

Järnåldersgrav i närheten av gamla kyrkan från senmedeltid. Nya kyrkan från 1840, prästgård, sockenstuga och stora 1800-talsgårdar. Byn Ammer med 1800-talsgårdar, torp och länets äldsta frikyrkobyggnad. Byn Lien med äldre gårdar och Libottarna med en mängd *torp* och lador på den uppodlade sjöbottnen. Döda fallet, det vid Ragundasjöns tömning torrlagda vattenfallet.

Stationsbyggnader, tingshus, skola, pensionat och villor från tiden omkring 1900 vid Ragunda stationssamhälle. Hammarforsens kraftverk från 1928, ett av funktionalismens pionjärverk, och Krånge kraftverk från 1936 med tillhörande bostadsbebyggelse.

Strånäset [Z 17] (Stuguns sn)

Motivering:

Älvdalsbygd med två storbondegårdar i öppet odlingslandskap som väl avspeglar det ökade välstånd som böndernas bibehållna, stora skogsinnehav innebar under 1800-talets sista decennier. (*Gårdsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Två intill varandra liggande gårdar med rikt smyckade boningshus och ekonomibygnader. De tidstypiska gårdsplanerna omges av en huvudbyggnad flankerad av flygelbyggnader. Boningshusen har flervåniga glasverandor i snickarglädje vända mot dalgången. Alléer ned mot Indalsälvens strand.

Bomsund [Z 18] (Stuguns sn)

Motivering:

Skogsbruksmiljö vid Indalsälven med boställe för flottningsschefen.

Uttryck för riksintresset:

Två gårdsmiljöer från sekelskiftet där den västra gården tillhört flottledsföreningen med förvaltarbostad, en mindre ladugård, förrådsbyggnader, matsalsbyggnad, verkstad och smedja samt kajanläggning för upptagning av båtar. Den andra gården har ett femtontal byggnader där bl.a. mangårdsbyggnaden är rikt smyckad med snickarglädje.

STRÖMSUNDS KOMMUN

Hamptjärn [Z 1] (Frostvikens sn)

Motivering:

Samisk kulturmiljö med lämningar efter forntida bosättning belägen på fjällheden kring Hamptjärnen och ån Gavostjukke.

Uttryck för riksintresset:

Två grupper med ålderdomliga kåtatomter, s.k. stalotomter från vikingatid och medeltid, varav fem ligger på en höjd vid Hamptjärn och två vid ån Gavostjukke. Sentida samiska lämningar; två härdar, två renvallar samt en förvaringsgrop.

Maskien [Z 2] (Frostvikens sn)

Motivering:

Samisk kulturmiljö med lämningar efter forntida bosättning belägen på en plåtå vid trädgränsen i fjällsluttning norr om Raukasjö.

Uttryck för riksintresset:

Inom området finns sju ålderdomliga kåtatomter, s.k. stalotomter från vikinga- och medeltid. Stalotomterna är de sydligaste kända i landet. Även sentida samiska lämningar som kåtatomter och härdar.

Leipikvattnet [Z 3] (Frostvikens sn)

Motivering:

Ensamgård i fjällbygd vid sjön Leipikvattnet, ursprungligen *nybygge* som inlöstes av staten 1888.

Uttryck för riksintresset:

Levande fjälljordbruk med väl hävdade naturbetesmarker med diken, hägnader, lador och odlingsrösen. Flera äldre byggnader, bl.a. två härbren och en smedja från 1800-talet.

Ankarede [Z 4] (Frostvikens sn)

Motivering:

Kyrkstad för samer och bönder från tidigt 1800-tal på gammal samisk begravningsplats och den enda i bruk varande kyrkstaden i länet.

Uttryck för riksintresset:

Kapell från 1896 och en tidigare anlagd kyrkogård, ett 30-tal kåtor, fem härbren och ett tiotal kyrkstugor från 1900-talet, belägna vid Ankarälvens och Lejarälvens utlopp i Stora Blåsjön.

Uretjukke [Z 5] (Frostvikens sn)

Motivering:

Fornlämningsmiljö och *vistemiljö* på fjällslutningarna längs bäcken Uretjukke på södra sidan av sjön Värjaren.

Uttryck för riksintresset:

Miljön utgörs av tre ålderdomliga kåtatomter, s.k. stalotomter, samt yngre samiska lämningar; ett övergivet viste med kåtatomter, källargrunder, renvall, en bengömma samt en källargrop.

Sör-Blåsjön [Z 6] (Frostvikens sn)

Motivering:

Nybygge i fjällbygd med byns begränsade inägomark i brant lidläge ned mot Stora Blåsjön och de vidsträckta utmarkerna i lågfjällsterrängen väster om byn.

Uttryck för riksintresset:

Fyra gårdar med bebyggelse i huvudsak från 1920-50-talet och lador i den hävdade inägomarken. Gårdsbyggnaderna från 1940-50-tal visar på denna bygds senaste expansionsfas.

Väktarmon [Z 7] (Frostvikens sn)

Motivering:

Ensamgård i fjällbygd med byggnader och inägomarker i Väktaråns dalgång mellan fjällen Avardo och Väktarklumpen.

Uttryck för riksintresset:

F d fjällägenhet, etablerad som *nybygge* 1819. Gårdsbyggnader, sommarladugård och torvtakslador från 1800-talets sista hälft omgivna av vall och restaurerad hagmark.

Vikens kapell [Z 8] (Frostvikens sn)

Motivering:

Kapellmiljö med kapell och gårdar från tiden för kolonisationen av den nordjämtländska fjällbygden från 1700-talets mitt och in på 1800-talet.

Uttryck för riksintresset:

Litet timrat kapell uppfört 1793-99 vid stranden av Kvarnbergsvattnet som Frostvikens första gudstjänstlokal med bevarad interiör samt tre omkringliggande gårdar med byggnader från sent 1700-tal och 1800-tal.

Svaningen [Z 9] (Frostvikens sn)

Motivering:

Byn Svaningen och Svaningsån utlopp i Svaningsjön, en välbevarad flottnings- och skogsarbetarmiljö från 1800- och 1900-talet fram till 1966: Miljön är ett tydligt exempel på skogens betydelse för industrisamhällets framväxt och utveckling och hur bolagsetableringarna förändrade

årsrytmen i skogsbygderna från mångsyssleriet till lönearbete i skogen vid sidan av jordbruket. Visar hur välfärdssamhällets framväxt avsåg hela Sverige, även skogstrakterna och speglar även efterkrigstidens regionalpolitiska strävanden mot en socialt inriktad bostadspolitik (*Skogsbruksmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Byggnader och lämningar efter flottningsverksamheten i Svaningsåns vattendrag som 1887 förordnades till allmän flottled. Byn Svaningen i miljöns norra del som blev förvaltningscentrum för Ströms Trävaru AB, det första skogsbolaget som på 1880-talet ägde skog och bedrev avverkning i området. Från 1937 Holmens bruk och fabriks AB. Bolagsgården byggd som en herrgård för brukspatronen med rik panelarkitektur. Tillhörande boningshus och gårdar, vilka ägdes av bruket. Ångbåtsbryggan med magasin från 1900. Skogsarbetarbostäderna i planlagt område från 1958, bestående av 13 likadana typhus som visar efterkrigstidens sociala bostadsplanering. Byns kajplats. Den f d affären. Flottningslämningarna i den nedre delen av Svaningsån i form av vattenledare, strandskoning, husgrunder, grävd kanal och rester efter sågverk.

Alanäs kyrka [Z 10] (Alanäs sn)

Motivering:

Bygdecentrum och gammal finnbygd i norra Jämtlands skogsbygd med kontinuitet från nykolonisationen på 1660-talet. (*Finnbebyggelse*).

Uttryck för riksintresset:

Kyrka från 1928 samt kyrkogård med gravkapell på kyrkplats från tidigt 1800-tal, prästgård och gårdar i öppen odlingsbygd på en halvö i Flåsjön, tillhörig Fjällsjöälvens vattensystem.

Hotingsjön [Z 11] (Tåsjö sn)

Motivering:

Fångstmiljö kring Hotingsjön samt *fornlämningsmiljö* på Långön i västra delen av sjön.

Uttryck för riksintresset:

Ett stort antal fångstboplatser, skärvtensförekomster och fångstgropar samt boplatsvallar, s.k. skärvtensvallar, varav den stora skärvtensvallen vid Bellsås är den mest kända. Långöns vikingatida gravfält med elva gravar är det nordligaste kända höggravfältet i inlandet från järnålder. Tre ensamliggande gravhögar runt Hotingsjön.

Russfjärden - Hallviken [Z 13] (Hammerdals och Ströms snr)

Motivering:

Fångstmiljö med talrika lämningar runt sjöarna Russfjärden och Hallviken i södra delen av Ströms vattudal.

Uttryck för riksintresset:

Ett hundratal strandbundna fångstboplatser spridda runt sjöarna, samt i södra delen av Hallviken två fångstgropssystem och fem stensättningar, s.k. insjögravar

Fångsjön [Z 14] (Ströms sn)

Motivering:

Fångstmiljö med ett flertal fångstboplatser och fångstgropar längs Fångsjöns stränder samt en

hällbildsmiljö i norra delen av Fångsjön.

Uttryck för riksintresset:

På en brant stupande berghäll i norra delen av Fångsjön ligger en hällmålningsslokal med tre figurgrupper innehållande bl.a. ett 20-tal älgfigurer och två människofigurer. Nära hällmålningsslokalen finns ett fångstgropssystem. Runt Fångsjöns stränder finns ett 20-tal fångstboplatser.

I området ingår även:

Lövöns kraftverk från 1904, en av länets bäst bevarade industrilämningar.

ÅRE KOMMUN

Storsjöbygden [Z 25] (delen i Hallens, Marby och Mattmars sn:r)

Motivering:

Centralbygd i kambrosilurområdet kring Storsjön, med förhistorisk bruks- och bebyggelsekontinuitet med ett tiotal mindre lokalbygder, sedermera sockencentra med kyrkor och ursprungliga gårds- och bylägen, några med bevarade sakrala bebyggelsenamn som Hov och Vi men även gudsnamnen Frö och Njärd som tillskrivs öarna Frösön och Norderön. (Fornlämningssmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Öppet jordbrukslandskap med *radbyar* och äldre gårdar med 1800-talsgården som dominerande gårdstyp på höjd- och sluttningslägen med vida utblickar, ombyggda medeltida kyrkor i Hallen och Mattmar, 1800-talskyrkor i Marby och Marieby samt i Marieby även en ruin efter en medeltida kyrka. Bland skilda delmiljöer märks Mattmarsbygdens kulturlandskap med odlingsrösen och gravhögar, *kyrkomiljön* med prästgård samt välhållna gårdar. I Marby märks kyrkomiljön kring gamla och nya kyrkan, sockenstuga och kyrkstallar samt i Månsåsen välhållna gårdar. I Hallen märks kyrkomiljön samt välhållna gårdar i byarna Bynom och Ån. Området berör även Krokoms, Östersunds och Bergs kommuner.

Björkede [Z 26] (Kalls sn)

Motivering:

Småbruk bestående av två intill varandra liggande fjällgårdar i flack dalgång vid Jävsjöströmmen.

Uttryck för riksintresset:

Exempel på ensligt belägna fjälljordbruk, inköpta av staten 1888, med byggnadsbestånd mestadels från tiden 1920 - 1960-tal.

I området ingår även:

Ett fångstgropssystem samt en lågteknisk järnframställningsplats.

Kallbygden [Z 28] (Kalls sn)

Motivering:

Fjällnära odlingslandskap i syd- och västsluttningarna ned mot Kallsjön med en rad byar i karaktäristiska höjdlägen söder och norr om Kalls medeltida sockencentrum. (Bymiljö).

Uttryck för riksintresset:

Odlingsmarker i de branta sluttningarna nedanför gårdslägena i byarna Krok, Sölvsved, Kalls

kyrkby, Backen, Kallrör, Vassnäs och Konäs, talrika inslag av timmerbebyggelse i byarna och i odlingsmarken. Kalls kyrka från 1860-talet.

Skalstugevägen [Z 29] (Åre sn)

Motivering:

A. *Kommunikationsmiljö* i fjällbygd med kontinuitet från handels- och pilgrimsfärderna mellan Jämtland och Trøndelag under tidig medeltid, även kallad "Karl-Johansvägen" efter Karl XIV Johans upprustningsarbeten och återinvigning 1835.

B. *Jaktvillor* och uttryck för den tidiga turismen i Västra Jämtland. (*Turistanläggning*).

Uttryck för riksintresset:

A. Stenvalvsbroar, minnesstenar, källa, gränsrösen och platser för härbärgen (s k själastugor), från tidig medeltid vid Medstugan och efter kungligt påbud 1602 vid Skalstugan och Stalljärnsstugan.

B. Jaktvillor från slutet av 1800-talet vid Bodsjöedet och Medstugan och turistattraktionen Tännforsen med turiststation från 1906, f d fjällmejeri och mönsterjordbruk från 1907 vid Medstugan samt enstaka gårdar för jordbruksnäring.

Ånnsjön [Z 30] (Åre sn)

Motivering:

Fångstmiljö med *hällbildsmiljöer* och *fjällbygd* runt Ånnsjön med kontinuitet från stenålder in i vår tid. (*Industrimiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Spridda runt hela sjön och på dess öar finns ett 60-tal strandbundna fångstboplatser samt närmare 300 fångstgropar. Två hällristningslokaler, en på en brant berghäll vid sjöns utlopp vid gården Landverk med bl.a. två stora, naturalistiskt tecknade älgfigurer, den andra med två ristningar på en klippa vid Håltberget i sydöst. Samtliga ristningar har älgen som dominerande motiv. Vid Klocka på Ånnsjöns norra sida samt vid Bunnerviken i söder finns tre gravhögar vardera. Levande fjälljordbruk i Bunnerviken, Handöl och Landverk. Täljstensindustri i Handöl med kontinuitet åtminstone från 1600-talet.

I området ingår även:

Karolinergravar och Handöls lappkapell.

Undersåker [Z 31] (Undersåkers sn)

Motivering:

Älvdalsbygd i fjällnära miljö, kuperat och öppet odlingslandskap längs Indalsälven med lämningar som visar på bosättningskontinuitet från yngre järnålder över medeltid fram till nutid.

(*Fornlämningsmiljö, Hytta*).

Uttryck för riksintresset:

Gravhögar från yngre järnålder, Undersåkers medeltida *kyrkoruin*, flera ödesbölen med odlingsterrasser, åkerhak, odlingsrösen och husgrunder. Undersåkers nya kyrka från 1850. Gammal landsväg. Hyttlämning. Gårdar och torp från 1700- och 1800-talen.

Åre [Z 32] (Åre sn)

Motivering:

Fjällturismens Åre med sin starka ställning som en av Sveriges tidigaste rekreativmiljöer, visar tydligt den tidiga fjällturismens framväxt från början av 1900-talet och dess utveckling fram till dagens moderna turistort. (*Rekreativmiljö; vintersportort, turistort*)

Uttryck för riksintresset

Åre bys turistiska årsringar, som visar på olika typer av anläggningar och skilda stilideal. Här finns nationalromantik såväl som internationell modernism och postmodernism representerat sida vid sida. Exempel på viktiga årsringar i Åres utveckling är den tidiga turismens hotell och anläggningar från sekelskiftet 1900, koncentrerade kring axeln mellan gamla järnvägsstationen och bergbanan, samt den statliga turismsatsningen under 1970-talet. Tottens by med flera tätt sammanträngda gårdar på en smal hylla i fjällslutningen och toppstugan på Åreskutan med sitt fria läge, som tillsammans visar på bygdens tidiga turismhistoria.

Forsa - Duved [Z 33] (Åre sn) Hävt 2024-02-09

Huså [Z 34] (Kalls sn)

Motivering:

Bruksmiljö vid Husåns utlopp i Kallsjön där kopparhantering pågick från 1740-talet till 1881.

Uttryck för riksintresset:

Hyttområdet kring Husån med lämningar efter bl.a. hyttor, rostugnar och kolhus; bruksherrgården från 1830-talet vid Husåns utlopp, bebyggelsestrukturen i Huså by där gårdarna har samma läge som 1700-talets gruvort, gruvdammar, vattenränna, gruvschakt och slagghögar på Åreskutans nordvästra sida.

Fröå [Z 35] (Åre sn)

Motivering:

Gruvmiljö från tiden 1744-1881 och 1912-1919 på Åreskutans östra sida med lämningar efter kopparbrytning vid Fröå gruvor och hyttan längre ned vid Fröån.

Uttryck för riksintresset:

Gruvschakt, slagghögar, gruvdamm, vattenkonst (nu rekonstruerad) lämningar efter produktionsbyggnader, tjänstemannabostäder och gruvort vid gruvområdet; gruvkanal från Fröåtjärnen och Fröån till dammen vid gruvan; slagghögar vid Fröå hytta.

Ottsjö [Z 36] (Undersåkers sn)

Motivering:

Fjällbygd med en av de få byarna utanför de stora älvdalgångarna med bebyggelsekontinuitet ifrån medeltiden. (*Bymiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Fossil åkermark och öppna odlingsmarker i sydslutningen ned mot Ottsjön med inslag av 17- och 1800-talsbebyggelse.

ÖSTERSUNDS KOMMUN

Nedre Långan [Z 24] (delen i Lits sn)

Motivering:

Fångstmiljö i skogslandet längs nedre delen av älven Långan och dess biflöden Åkerån och Gysån, samtliga biflöden till Indalsälven. (*Lågteknisk järnframställningsplats*).

Uttryck för riksintresset:

Miljön utgörs av drygt 50 fångstboplatser, skärvstenförekomster samt flera boplatsvallar. Här finns även en av landets största koncentrationer av fångstgropar, närmare 300 stycken, varav de flesta ingår i kilometerlånga fångstgropssystem. I området finns även två lokaler med lämningar efter lågteknisk järnframställning. Området berör även Krokoms kommun.

I området ingår även:

Kraftverk och flottningslämningar.

Storsjöbygden [Z 25] (delen i Frösö, Brunflo, Lockne, Norderön, Näs, Sunne och Östersunds snr)

Motivering:

Centralbygd i kambrosilurområdet kring Storsjön, med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet med ett tiotal mindre lokalbygder, sedermera *sockencentra* med kyrkor och ursprungliga gårds- och bylägen, några med bevarade sakrala bebyggelsenamn som Hov och Vi men även gudsnamnen Frö och Njärd som tillskrivs öarna Frösön och Norderön. (*Fornlämningsmiljö, Borgmiljö, Skansmiljö, Bymiljö, Stenbrott, Institutionsmiljö, Kognitivt miljö*).

Uttryck för riksintresset:

Öppet jordbrukslandskap med *radbyar* och äldre gårdar med 1800-talsgården som dominerande gårdstyp på höjd- och sluttningslägen med vida utblickar, medeltida kyrkor med bevarad karaktär i Hackås, Frösön och Norderön, ombyggda dito i Brunflo och Näs, en 1700-talskyrka i Lockne och 1800-talskyrkor i Sunne och Marieby. I Sunne även ruiner efter en medeltida kyrka samt intill en medeltida kastalruin och i Marieby en ruin efter en medeltida kyrka. På Frösön platsen för ytterligare en medeltida kyrka, Västerhus kapell. Bland skilda miljöer märks kulturlandskapet på Frösön med gravhögar, ödesbölet Grötomslägdén, odlingsrösen, skans från 1600-talet, rester av *fornborgen* Mjälleborgen från romersk järnålder samt en runsten med text om Jämtlands kristnande. *Kyrkomiljö* med prästgård, Frösö trivialskola grundad på 1600-talet med bevarad Scholare- och Collegiebostad från 1700-talet och bibliotek samt folkskola från 1897. Wilhelm Peterson-Bergers sommarbostad Sommarhagen från 1914, *Kungsgården* samt välhållna byar och gårdar i Tanne-Berge-Långåker. På Norderön märks den centrala delen med gravhögar, kyrkomiljö med sockenstuga och välhållna gårdar. I Brunflo märks kyrkomiljön med medeltida kastal och prästgård, gravfält och spridda högar samt välhållna gårdar i Vamsta. I den centrala bygden området Åkre-Gusta-Berge med gravfält, odlingsröseområden och ett kalkstensbrott samt i övrigt välhållna byar och gårdar i Torvalla och i området kring Lundomsberget odlingsrösen, gravhög och ett kalkstensbrott. I Locknebygdens centrala delar märks gravhögar, kyrkomiljö med prästgård och kyrkstallar samt välhållna byar och gårdar i Forsta-Änge samt i övrigt välhållna jordbruksbyar i Bjärme, Klockåsen, Åsan, Berge, Haxäng och Börön. I Näs centrala delar bevaras ett

fornlämningsrikt odlingslandskap med välhållna gårdar, kyrkomiljö med kyrkstallar och prästgård samt i miljön Sinnberg-Gäle välhållna byar och gårdar. I Sunne märks kyrkomiljön med kyrkstallar och härbren samt vid den medeltida *kyrkoruinen* prästgård och f.d. arrendegård och på Andersön rester av en skans från 1600-talet, gravhög och fångstgropar. Området berör även Krokoms, Åre och Bergs kommuner.

Östersund [Z 27] ()

Motivering:

Residensstad som speglar svenskt stadsbyggande sedan 1700-talets slut och en strävan att utveckla handel och förvaltning samt järnvägens betydelse för stadsutvecklingen vid 1800-talets slut.

Uttryck för riksintresset:

Stadsplanen och dess olika utvecklingsskeden med den äldsta planen från 1788, nya kvartersrader i norr, öster och söder under 1800-talet samt den s.k. Nystan efter en plan från 1881 - gatunät, platsbildningar och tomtindelning. Den förindustriella stadens bebyggelsekaraktär med låg trähusbebyggelse, hus i gatuliv, större borgargårdar i centrala lägen och glesare bebyggelse mot stadens utkanter. Uttryck för byggandet under det sena 1800-talet och tidiga 1900-talet, med stenhus i mer storstadsmässig skala och rikt utsmyckade villor. Offentliga och i stadsbilden framträdande byggnader och bebyggelse som hör samman med funktionen som residens- och *regementsstad*. Järnvägen, som ett uttryck för drivkraften bakom den kraftiga expansionen decennierna kring sekelskiftet 1900, med intilliggande industri kvarter. *Arbetarförstaden* Odenslund. Parker med inslag av grönska och stadens anblick och silhuett samt utblickarna mot Storsjön och det omgivande landskapet.

Hårkan [Z 37] (Häggenås och Lits sn:r)

Motivering:

Fångstmiljö med stort vetenskapligt värde, ett av landets fångstgropstätaste områden på sand- och grusplåtar längs en ca 15 km lång sträcka utmed älven Hårkan, biflöde till Indalsälven.

Uttryck för riksintresset:

Miljön utgörs av ca 350 fångstgropar, de flesta tillhörande långa system. Ett femtontal fångstboplatser längs älvens stränder.

Trångbodarna - Nästån - Noret [Z 38] (Häggenås sn)

Motivering:

Fångstmiljö i småkuperat skogs- och myrlandskap öster om Indalsälvens biflöde Hårkan.

Uttryck för riksintresset:

På en sträcka av knappt fem kilometer ligger ca 200 fångstgropar, dels enstaka gropar, dels i kilometerlånga system.

Österåsen [Z 39] (Häggenås sn)

Motivering:

Odlingslandskap med den stora jordbruksbyns bebyggelse i karaktäristiskt läge på krönet och sydslutningen av en höjd. (*Bymiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Den öppna odlingsmarken med de talrika gårdarna och deras lägen präglas av tiden mellan storskifte

och laga skifte med de omfattande hemmansklyvningarna. Bebyggelsen är från 1800-talets senare årtionden och 1900-talet. Talrika inslag av odlingsrösen och åkerholmar i odlingslandskapet.

Kyrkås - Lungre [Z 40] (Kyrkås sn)

Motivering:

Kyrkbyar i skogsbygden kring Storsjön; Kyrkås med kontinuitet från järnåldern med medeltida kyrka och ödesböle, Lungre med 1800-talskyrka, gårdar och äldre agrart kulturlandskap. (*Lågteknisk järnframställningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Kyrkås kyrka från 1300- eller 1400-talet med bevarad storlek och karaktär i ett område innehållande fossil åkermark efter ödesbölet Elversböle och lämningar efter lågteknisk järnframställning samt en rustmästargård hitflyttad från byn Lungre. I Lungre by en nyklassicistisk kyrka uppförd 1840-43, gårdar från 1700-, 1800- och tidigt 1900-tal, sockenmagasin, ryttarhärbre, senmedeltida kornlada och i odlingslandskapet lador och odlingsrösen.